

Eskişehir’de Planlanan Termik Santral 11 Milyon İnsanın Sağlığına Mal Olacak

27 Ekim 2020

Temiz Hava Hakkı Platformu, Türkiye’de bir enerji projesi için hazırlanan ilk Sağlık Etki Değerlendirmesi (SED) raporunu açıkladı. Eskişehir’de yapılması planlanan projenin değerlendirildiği “Eskişehir/Alpu Kömürlü Termik Santrali Sağlık Etki Değerlendirmesi” isimli raporda, santralin halk sağlığı üzerindeki etkisi inceleniyor ve karar vericilere izin süreçlerine sağlık etkisinin dahil edilmesi için öneriler sunuluyor.

Eskişehir Alpu Kömürlü Termik Santrali (KTS) yapılırsa çalışacağı tahmini **35 yıl** boyunca;

- Santralde kömür yakılmasından kaynaklı olarak ortaya çıkacak hava kirliliği sebebiyle **Eskişehir dahil 24 şehirde 11 milyonu** aşkın insan sağlık açısından olumsuz etkilenecek.
- Planlanan santralden kaynaklanacak hava kirliliği **en az 3200 erken ölüme** neden olacak.
- Sebep olacağı halk sağlığı harcamaları nedeniyle toplam **6 milyar 411 milyon avro sağlık maliyetine** yol açacak.
- Proje kapsamında **toplam 419,9 hektar tarım alanı** tarım amacı dışında kullanılarak yok olacak.
- **ABD, Almanya, İngiltere, İspanya, İsveç, Litvanya, Tayland** gibi pek çok ülke tarafından uygulanan Sağlık Etki Değerlendirmesi sürecinin Türkiye’de de mevzuata ve izin süreçlerine alınması gerekiyor.

Temiz Hava Hakkı Platformu uzmanlarının yanı sıra Eskişehir’deki yerel yönetimlerin ve farklı disiplinlerden pek çok kişinin katkısı ile katılımcılık esasına göre hazırlanan rapor, karar vericiler için önemli bilimsel bulgular ortaya koyuyor. Raporda, projenin çevre üzerindeki etkilerine ek olarak, halk sağlığı, sağlık ekonomisi, geçim kaynakları ve kültürel varlıklar boyutları da ele alınıyor. Rapor aynı zamanda, halk sağlığı üzerinde büyük etkisi olabilecek benzer projeler için kapsamlı bir sağlık etki değerlendirilmesi yapılması gerektiğini ortaya koyuyor ve konuyla ilgili mevzuat ihtiyacına vurgu yapıyor.

Planlanan Santral 24 İli Etkileyecek

Raporda yapılan modelleme çalışmasına göre, santralin hava kirliliği etkileri Eskişehir ili ile sınırlı kalmayacak. Kömür yakılmasından kaynaklanacak kanserojen ince partikül madde (PM_{2,5}) kirleticisi, rüzgarın etkisiyle Ankara, Afyonkarahisar, Aksaray, Bartın, Bilecik, Bolu, Bursa, Çankırı, Çorum, Denizli, Düzce, Isparta, Karabük, Kastamonu, Kırıkkale, Kırşehir, Kocaeli, Konya, Kütahya, Sakarya, Uşak, Yozgat ve Zonguldak olmak üzere toplam **24 ilde etkili olacak ve 35 yıl boyunca bu şehirlerde toplam 11 milyon insanın sağlığını olumsuz etkileyecek**. Ayrıca, proje hava kirliliğine bağlı **3200 erken ölüme** neden olacak.

Santralden Tarım ve Su Kaynaklarına Ağır Darbe

Proje, 575 futbol sahası büyüklüğünde tarım arazisini ortadan kaldırırken, etkileyeceği mahallelerdeki bitkisel ürün ekili ve 2019 yılı içerisinde **135 milyon 472 bin TL gelir getiren** 125 bin 770 dekarlık **tarımsal alan** olumsuz etkilenecek. Bunun sonucu olarak, bölgenin en önemli geçim kaynağı olan çiftçilik ağır darbe yiyecek. Raporun öngörüsüne göre, **çiftçi kayıt sistemine kayıtlı 25 bin kişinin** bir kısmı çiftçilik faaliyetini sürdürmeyecek. Dolayısıyla bu hanelerde yaşayan ve bölgeye tarım işçiliği için gelen insanlar işsiz kalacak. İşsizliğin yanı sıra, santralin planlanan minimum faaliyet süresi olan 35 yılda **17.852 iş kazası** meydana geleceği ve bunlardan 290'ının ölümle sonuçlanacağı da öngörülmüştür. Ayrıca, proje sahasında kalan lüle taşı cevherlerinin ve lüle taşı ocaklarının ortadan kalkmasıyla kültürel bir değer olan lüle taşı üretimi büyük oranda sona erecektir.

Projenin, su kaynakları üzerinde de ciddi olumsuz etkileri olacak. Santralin yakacağı kömürden ortaya çıkacak cıvanın, yeraltı tatlı su kaynakları ve buradan dolaşımına **Porsuk Çayı ve Sakarya Nehri'ne** ulaşacağı düşünülmektedir. Avlanan balıklar ve akarsuların tarım alanlarında sulama amacıyla kullanılması yoluyla besin zincirine geçerek sadece bölgeye değil, 35 yıllık zaman zarfında tüm Türkiye'ye dağılacağı öngörülmektedir.

Sağlık Etki Değerlendirmesi Mevzuatta Yer Almalı

Temiz Hava Hakkı Platformu tarafından yayımlanan rapor, planlanan projelerin sağlık etkilerinin değerlendirilmesinin yapılması konusunda Türkiye'de kamu, yerel yönetimler ve sivil toplum tarafından yapılacak çalışmalarını hızlandırmak için önemli bir örnek olacak. Pek çok ülke tarafından uygulanan Sağlık Etki Değerlendirmesi sürecinin planlanan projelerin halk sağlığı üzerindeki etkilerini anlamak için Türkiye'de de izin süreçlerindeki mevzuat ve uygulamalarda yer alması gerekiyor.

Raporun tamamına ulaşmak için [buraya](#) tıklayınız.

İletişim için: Buket ATLI, Temiz Hava Hakkı Platformu Koordinatörü
info@temizhavahakki.com Tel: 05336441889

Temiz Hava Hakkı Platformu Hakkında: Temiz Hava Hakkı Platformu (THHP) doğa koruma ve sağlık alanında çalışan 16 sivil toplum kuruluşunun bir araya gelmesiyle 2015 yılında çalışmalarına başlamıştır. Platformun amacı, öncelikle kömürlü termik santraller olmak üzere çevresel kirleticilere bağlı olarak ortaya çıkan hava kirliliğinin azaltılması, halk sağlığının korunması ve temiz hava hakkının savunulması için çalışmalar yapmaktır. Temiz Hava Hakkı Platformu' nun bileşenleri: Avrupa İklim Eylem Ağı (CAN Europe) • Çevre için Hekimler Derneği • Greenpeace Akdeniz • Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER) • İş ve Meslek Hastalıkları Uzmanları Derneği (İMUD) • Pratisyen Hekimlik Derneği • Sağlık ve Çevre Birliği (HEAL) • TEMA Vakfı • Türk Nöroloji Derneği • Türkiye Solunum Araştırmaları Derneği (TÜSAD) • Türk Tabipleri Birliği (TTB) • Yeşil Barış Hukuk Derneği • Yeşil Düşünce Derneği • Yuva Derneği • 350.org • WWF-Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı)

Konuyla İlgili Görüşler:

Temiz Hava Hakkı Platformu temsilcisi Prof. Dr. Nilay Etiler: Günümüzün en önemli halk sağlığı sorunu, ekolojik yıkımın kendisidir. Bir süreden beri yaklaşmakta olan, ipuçlarını gördüğümüz pandemiler çağı, doğa tahribatının ne kadar yıkıcı sağlık etkileri olabileceğini açık ve net bir şekilde tekrar gösterdi. Türkiye’de ilk defa büyük ölçekli bir sanayi tesisi için hazırlanan raporun, planlanan santralin izin süreçlerinde ilgili karar vericiler için bir dayanak noktası olması amaçlanıyor. Türkiye’de planlanmakta olan en az 30 kömürlü termik santral daha var. Kömürlü termik santrallerin onay süreçlerini belirleyen mevcut mevzuat ve uygulamalar, sağlık etkilerini değerlendirme konusunda maalesef yeterli değil. Ancak Türkiye’nin Sağlık Etki Değerlendirmesi konusunda bir uzmanlık ve bilgi birikimi bulunuyor. İlgili tüm kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarının sağlık etki değerlendirmesinin projelerin izin süreçlerine dahil edilmesi için acilen harekete geçmesi gerekiyor.’

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Başkanı Prof. Dr. Yılmaz Büyükerşen: ‘Eskişehir, sürdürülebilir şehircilik anlayışıyla gelişen ve tarımsal kalkınmayı hedefleyen; herkes için eşit erişilebilir, huzurlu ve mutlu bir şehirdir. Şehrimizin verimli tarım arazileri üzerine kurulması planlanan kömürlü termik santral kararının iptali için 7 adet dava açıldı. Kömürlü Termik Santrale karşı, yerel halkımız ile meslek odaları ve sivil toplum kuruluşu üyeleri arasındaki dayanışma sayesinde büyük bir mücadele verildi. Danıştay; Alpu Termik Santrali’nin özelleştirilmesi için Özelleştirme Yüksek Kurulu tarafından alınan kararı iptal etti. Bu karar ile hukuk mücadelesinde önemli bir zafer daha kazandık. Temiz Hava Hakkı Platformu’nun hazırladığı ve santralin halk sağlığına olacak etkisini ortaya koyan Sağlık Etki Değerlendirmesi Raporu da bu mücadelemizde ne kadar haklı olduğumuzu bir kez daha göstermiştir. Eskişehir’in geleceği için, kazanılan davalara da uygun olarak projenin iptal edilmesini talep ediyoruz.’

Eskişehir Odunpazarı Belediye Başkanı Av. Kazım Kurt:

Alpu Ovası’na yapılmak istenen bu kömürlü termik santral toprağı, tarımı ve lületaşını yok edecek. Sağlık Etki Değerlendirmesi (SED) raporunda da yer aldığı gibi; ‘Bu santral 24 ilde etkili olacak ve 35 yıl boyunca bu şehirlerde toplam 11 milyon insanın sağlığını olumsuz etkileyecek. Santralden kaynaklanacak hava kirliliği ise en az 3200 erken ölüme neden olacak.’ Kömürlü termik santrallerin toprağa, havaya ve suya verdiği zarar ortada. Bunu; Kütahya, Muğla Yatağan, Zonguldak Çatalağzı’nda bulunan kömürlü termik santrallere bakarak görebiliriz. Bilim insanları, hem tehlikeli olmayan hem çevreye zarar vermeyen güneş enerjisi, rüzgar enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması gerektiğini söylüyor, yazıyor. Devletimizin bunları teşvik etmesi gerekirken, Alpu’da termik santral yapmak istemesinin bir mantığı yok. Eskişehir Odunpazarı Belediyesi olarak biz doğaya sahip çıkmaya; yapılmak istenen bu kömürlü termik santrale karşı hemşehrilerimizle birlikte mücadele etmeye devam edeceğiz. Benim hemşehrilerime güvenim tam, Eskişehirililer ovasına, suyuna sahip çıkmaya devam edecektir.

Eskişehir Tepebaşı Belediye Başkanı Dt. Ahmet Ataç:

Eskişehirililer, bu bereketli ve temiz topraklara verilmek istenen zararın net olarak farkında ve son derece duyarlı. Kentimizde yaşayan vatandaşlarımız bu konuda örnek bir davranış sergileyerek geçmişte on binlerce dilekçe verdi. Belediyelerimiz, milletvekillerimiz, sivil toplum kuruluşlarımız ve halkımız ile hep birlikte hareket ederek hukuki mücadelemizi sürdürüyoruz ve önemli başarıları da bu birliktelik ile elde ettik. Kurulması planlanan kömürlü termik santral kararının iptali için 7 adet dava açıldı. Bunların neticesinde aldığımız olumlu kararlar var, ayrıca lehimize

sonuçlanmasını beklediğimiz kararlar da var. Acele kamulaştırma iptal davamız da lehimize sonuçlanmıştı örneğin, ilk kazandığımız olumlu sonuç da buydu. Mayıs 2020’de ise en verimli topraklarımızın özelleştirilmesine yönelik alınan karar, Danıştay tarafından bozulmuştu. Eskişehir’de yapılması planlanan projenin değerlendirildiği “Eskişehir / Alpu Kömürlü Termik Santrali Sağlık Etki Değerlendirmesi” raporunun da ortaya konulduğu üzere bu proje, Eskişehir dahil 24 şehirde, 11 milyonu aşkın insanı sağlık açısından olumsuz etkileyebilecek. Topraklarımızda yapılmak istenen bu kötülüğe geçit vermemek adına mücadele etmeye devam edeceğiz.

Eskişehir Alpu Belediye Başkanı Gürbüz Gller:

Türkiye'nin en verimli tarım arazilerinin bulunduğu büyük ova kapsamında bulunan Alpu Ovasında kurulması planlanan kömürlü termik santralinin kurulmaması için mücadelemiz devam etmektedir. Bu mücadelemize SED Raporu ile önemli bir katkı sağlayan Temiz Hava Hakkı Platformu'na Belediye Başkanı olduğum Alpu İlçesi adına teşekkür ederim.